

Karol Stach, Stefan Klyta

Ustrój adwokatury w NRD

Palestra 5/1(37), 50-53

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAROL STACH
STEFAN KLYTA

Ustrój adwokatury w NRD*

Zasadniczą podstawą ustroju adwokatury w NRD jest rozporz. z dnia 15 maja 1953 r., które stanowi, że zawód adwokacki ma być wykonywany w ramach kolegiów. Do rozporządzenia tego, ogłoszonego w Nr 66 Dziennika Ustaw NRD z roku 1953, załączony został wzorcowy statut kolegium. Zgodnie z tym statutem kolegia tworzone są przy sądach obwodowych („Bezirksgericht”), mniej więcej odpowiadających naszemu sądowi wojewódzkiemu. Takie kolegium powołuje do życia filie w siedzibach sądów powiatowych. Jednak filie te nie mają osobowości prawnej ani też nie mogą podejmować żadnych decyzji. Decyzje takie należą do zakresu działania kolegium. Ma to znaczenie dla miejscowości, które nie są siedzibami sądów obwodowych, a w których są jedynie sądy odpowiadające naszym sądom powiatowym.

Rozporządzenie, o którym wyżej, głosi na wstępie, że adwokaci powołani są do współdziałania w wymiarze sprawiedliwości („die Rechtspflege”), do demokratycznego rozwijania istoty prawa, do poprawy metod pracy adwokatów i tworzenia nowych form organizacji adwokatury. Poza tym zaś przepisy rozporządzenia mają na celu organizowanie kolektywnej współpracy adwokackiej w taki sposób, aby umożliwić stworzenie formy wykonywania zawodu dostosowanej do ustroju społecznego.

Rozporządzenie powyższe przewiduje, że jedynie członek kolegium może być zastępcą w sprawie cywilnej lub obrońcą w sprawie karnej. Jedynie również członek kolegium może zastępować przedsiębiorstwa państwowe i organizacje uspołecznione.

---

* Redakcja „Palestry” zamierza w szeregu opracowań zaznajomić czytelników z ustrojem adwokatury w państwach demokracji ludowej. Opracowanie niniejsze jest pierwsze z tego rodzaju publikacji.

Członkiem kolegium może być każdy, kto ukończył studia prawnicze i kto został dopuszczony do wykonywania zawodu przez wydział kolegium, składający się z trzech, a najwyżej pięciu osób. Zasadniczo każdy wpisany na listę członków kolegium powinien ukończyć studia prawnicze, jednakże w wypadkach wyjątkowych, jak mówi rozporządzenie „pojedynczych”, można wpisać na listę członków kolegium także osoby bez wykształcenia prawniczego, które posiadają odpowiednie wiadomości ze względu na swą dotychczasową praktykę.

Apikacji adwokackiej rozporządzenie nie przewidywało, później jednak wprowadzone przepisy stanowią, że osoba, która ubiega się o wpis na listę adwokatów, może być przez kolegium skierowana na roczną praktykę i dopiero po jej ukończeniu może być powzięta uchwała w przedmiocie wpisu tej osoby na listę adwokatów. Od odmowy wpisu przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości NRD.

Wniosek o wpis może być załatwiony negatywnie, jeśli kandydat nie daje gwarancji, że będzie wykonywał zawód zgodnie z wymaganiami i zasadami ustawodawstwa demokratycznego oraz interesami budowy ustroju socjalistycznego i celami kolegium.

O wpisie na listę decyduje walne zgromadzenie kolegium zwoływane dwa razy rocznie, a w okresie pomiędzy walnymi zebraniem — zarząd (der Vorstand) kolegium.

Godny podkreślenia jest przepis, że za szkody wynikłe w związku z działalnością adwokata — członka kolegium, jak również personelu pomocniczego, odpowiada solidarnie całe kolegium, a nie tylko adwokat, który danego przewinięcia się dopuścił.

Organami kolegium są:

- 1) walne zgromadzenie członków kolegium,
- 2) zarząd — (der Vorstand)
- 3) komisja rewizyjna.

Walne zgromadzenie kolegium wybiera członków zarządu oraz komisję rewizyjną i poza tym jest uprawnione do udzielania zaleceń co do pracy zarządu i komisji rewizyjnej.

Walne zgromadzenie ponadto zatwierdza sprawozdania zarządu i komisji rewizyjnej, plan etatów i budżet oraz podejmuje decyzje w zakresie uchwał zarządu powziętych przed odbyciem walnego zgromadzenia.

Zarząd kolegium powoływany jest na okres dwóch lat i składa się z trzech do pięciu członków, którzy wybierają spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę oraz sekretarza.

Do kompetencji zarządu należą sprawy organizacyjne i administracyjne kolegium, m. i. zaś powoływanie filii i administrowanie nimi.

Zarząd może poszczególnych adwokatów kierować do utworzonych przez siebie filii.

Nadto do zarządu należy wykonywanie planu finansowego, czuwanie nad dyscypliną pracy, przyjmowanie i zwalnianie pracowników biurowych oraz troszczenie się o podnoszenie kwalifikacji adwokatów pod względem zawodowym i politycznym.

Wreszcie do zarządu kolegium należy kontrola pracy członków kolegium, szkolenie kandydatów do zawodu adwokackiego oraz sporządzanie sprawozdań, które zasadniczo składane są władzom sądowym.

Zgłaszający się do kolegium czy też do jego filii klient ma prawo dobrowolnego wyboru adwokata, przy czym kierownik danej filii wyznacza adwokata, jeżeli sam klient go nie wskaże, oraz ustala wysokość honorarium na podstawie taksy, która powinna być wywieszona w lokalu kolegium czy też filii. Adwokat, który sprawę przyjął, ma w kwestii określenia honorarium jedynie głos doradczy.

Dorywcze porady ustne są bezpłatne.

Adwokat powinien w zasadzie zastępować klienta swego osobiście, jeśli zaś temu stoją na przeszkodzie ważne powody, kierownik kolegium lub filii decyduje o tym, kto ma go zastąpić.

Adwokat pozostaje do kolegium w stosunku zatrudnienia o tyle, że wynagrodzenie jego podlega podatkowi od wynagrodzeń.

Pierwotnie obowiązujące przepisy przewidywały, że potrącenia z wynagrodzenia adwokata nie mogą przewyższać 30% wpłat na jego konto w danym miesiącu. Ostatnio podwyższono je do 40%, a to z tej przyczyny, iż adwokatów zaliczono do osób objętych ubezpieczeniem społecznym. Ponieważ zaś na ubezpieczenia te płaci się składki obliczane stosownie dochodów, przeto stało się konieczne podwyższenie procentu potrącanego z dochodów danego adwokata.

Przepisy w NRD nie znają osobnego organu powołanego do orzekania w sprawach dyscyplinarnych. W razie naruszenia przez adwokata jego obowiązków zawodowych, zarząd kolegium może orzec o udzieleniu temu adwokatowi ostrzeżenia, nagany lub też ostrej nagany, która może być połączona z grzywną. Ciężkie naruszenie obowiązków adwokata może powodować wykluczenie z adwokatury. Powzięcie decyzji o wykluczeniu należy do walnego zgromadzenia, a w czasie, w którym walne zgromadzenie nie jest przewidziane — do zarządu kolegium.

Wykluczenie z adwokatury wymaga jednak zatwierdzenia przez Ministra Sprawiedliwości.

Jeśli decyzję o wykluczeniu z adwokatury podejmie zarząd kolegium, zainteresowany adwokat może odwołać się do walnego zgromadzenia.

Adwokatura NRD nie zna dwustopniowego samorządu. Nie ma tam zatem organu naczelnego, jakim u nas jest Naczelna Rada Adwokacka. Kolegia podlegają bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, któremu każde kolegium obowiązane jest przedstawić uchwałę w przeciągu tygodnia od jej powzięcia. Minister Sprawiedliwości jest uprawniony do uchYLENIA uchwały, jeśli uważa, że jest ona sprzeczna z prawem lub też merytorycznie nieuzasadniona.

Podkreślić należy, że adwokat nie może zajmować żadnego innego stanowiska poza pracą publicystyczną, artystyczną i naukową.

Wreszcie należy zaznaczyć, że dopuszczalne jest zastępstwo przez adwokata przedsiębiorstw uspołecznionych (Volkseigene Betriebe) przed komisjami arbitrażowymi, przewidzianymi w ustawodawstwie w NRD, jeżeli adwokat uzyskał na to zezwolenie ze strony prezesa głównej komisji arbitrażowej.

NOWOŚCI WYDAWNICTWA PRAWNICZEGO

JUŻ UKAZAŁA SIĘ W SPRZEDAŻY KSIĄŻKA:

WSPOMNIENIA RUDOLFA HOESSA — KOMENDANTA OBOZU OŚWIĘCIMSKIEGO. Opracowanie Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Przekład z języka niemieckiego J. Sehna, E. Kocwy oraz zespołu pod kierunkiem K. Leszczyńskiego. Wyd. II. Str. 376. Cena zł 30,—

Na książkę składają się relacje i wspomnienia spisane w więzieniu polskim przez organizatora i komendanta obozu oświęcimskiego. Obdarzony doskonałą pamięcią odtworzył Hoess w swych zapiskach większość spraw związanych z akcją masowej zagłady w Oświęcimiu, nie kryjąc zresztą, że w głębi swych przekonań pozostał nadal hitlerowcem.

Najobszerniejszym spośród pozostawionych przez Hoessa wspomnień jest autobiografia, w której przedstawił dokładnie właśnie okres oświęcimski, stanowiący swoisty szczyt w jego karierze służbowej. Autobiografię dopełniają pożegnalne listy do żony i dzieci, będące gorzkim obrachunkiem i stwierdzeniem klęski całego życia. Bardzo ważnym przekazem jest zamieszczona w zbiorze relacja pt. „Ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej w obozie koncentracyjnym Oświęcim”. Szczególną uwagę przyciągają też sformułowane przez Hoessa charakterystyki Himmlera, Eichmanna i innych działaczy hitlerowskich.